

Miljödepartementet

103 33 STOCKHOLM

Stadsarkitektförningens yttrande över Prövning av vindkraft (SOU 2008:86)

Stadsarkitektförningen anser att syftet med förslaget, att snabba på och förenkla processen för uppförande av vindkraftsanläggningar, är lovvärt och angeläget, men anser att Miljöprocessutredningens förslag inte är rätt väg att gå. Att ta bort PBL-prövningen av vindkraftsanläggningar kommer att minska kommunernas och medborgarnas inflytande över lokalisering, markanvändning och utformning i alltför hög grad. Gränserna för vilka anläggningar som ska omfattas av anmälnings-, tillstånds- och bygglovplikt och plankrav bör sättas utifrån deras omgivnings- och miljöpåverkan, dvs utifrån antal verk, höjd och diameter på rotorn.

Det är en kommunal angelägenhet att besluta om mark- och vattenanvändning, och bör så vara även om mark för vindkraftsanläggningar. Det är kommunerna som har att göra avvägningar mellan olika allmänna intressen, främst i översiktsplanen. Men avvägningar mellan olika allmänna intressen hänskjuts ibland till detaljplaneskedet, och det är i detaljplaneringen som avvägningen mellan allmänna och enskilda intressen och mellan motstående enskilda intressen görs. Miljöprocessutredningen har inte alls tagit upp hur de prövningarna om markanvändning ska ske utan detaljplan och bygglov.

Detaljplanering och lokaliseringsprövning i samband med bygglov är en demokratisk process för att garantera medborgarna inflytande, antingen direkt eller genom folkvalda. Det är också processer för att hantera människors oro och osäkerhet inför förändringar av deras närmiljö. Detaljplaner och/eller bygglov erbjuder medborgarna en helt annan delaktighet och annat inflytande på hur den byggda miljön ska utformas än vad prövningar av anläggningar enligt miljöbalken gör. Att de processerna i vissa fall tar tid är en nödvändighet för att få förankring av beslut och acceptans av förestående förändringar.

En bidragande orsak till att prövningen av vindkraftverk idag tar lång tid i kommunerna är bristande planberedskap. Många kommuner har dels i sina översiktsplaner inte tagit med en så omfattande utbyggnad av vindkraften som riksdagen har satt upp som mål, dels tillkommer det hela tiden nya markanspråk att hantera. Förslaget förutsätter att kommunerna alltid har aktuella översiktsplaner, och det vittnar om en övertro hos utredarna om kommunernas möjligheter att uppdatera översiktsplanerna. Detaljeringsnivån är inte heller sådan i ÖP att det går att fatta beslut enbart på den vägledande funktionen som översiktsplanerna har. Om översiktsplanen ges den funktionen som förslaget förutsätter, finns risken att man binder upp markanvändningen inom stora arealer som förmodligen inte har avsetts med översiktsplanens "möjliggörande".

Påverkan på landskapsbilden och estetiska aspekter väger tungt i prövningen enligt PBL, och riskerar genom förslaget att få mindre betydelse och tyngd. Motiven för bygglovplikt mellan stort och smått blir

SVERIGES
STADSARKITEKT
FÖRENING

svår att motivera för medborgarna: uppförande av plank och ändring av fasad kommer fortsatt att vara bygglovpliktigt medan anläggningar med stor omgivningspåverkan tillåts utan någon som helst kommunal prövning. Var finns logiken i det? Därför är det också viktigt att definiera anmälnings-/tillståndsplikt, bygglovsplikt och detaljplanekrav till antal verk, totalhöjd och rotordiameter; parametrar som avgör anläggningarnas påverkan på miljön.

Sveriges Stadsarkitektförning föreslår att vindkraftsanläggningar även i fortsättningen ska provas enligt både PBL och MB. Samordningen kan lösas genom samarbete mellan olika myndigheter och domstolar i processen, gemensamma möten, remisser och likartade krav på handlingar och dokumentation. Prövningsprocesserna bör utgå från medborgarnas och sakägarnas behov av att förstå kommande förändringar, förutse konsekvenser och att ha inflytande på slutliga resultatet.

Kan det vara så att lokala politikers tveksamhet och människors oro inför stora förändringar i närmiljön är berättigade, och att besluten om var anläggningarna ska lokaliseras och hur de ska utformas måste få ta tid? Är det i så fall rätt väg att gå att minska det lokala inflytandet och att flytta besluten från kommunerna till miljödomstolarna?

Charlottenberg 2008-12-15

Leila Ekman
ordförande